

I

(Zakonodajni akti)

DIREKTIVE

DIREKTIVA 2011/77/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 27. septembra 2011

o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 53(1), členov 62 in 114 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽²⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) V skladu z Direktivo 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁾ je trajanje varstva za izvajalce in proizvajalce fonogramov 50 let.

(2) Za izvajalce se to obdobje začne z izvedbo ali, če je bil posnetek izvedbe zakonito izdan ali zakonito priobčen javnosti v 50 letih od izvedbe, s prvo takšno izdajo ali prvo priobčitvijo javnosti, odvisno od tega, kaj se je zgodilo prej.

(3) Za proizvajalce fonogramov se obdobje začne z izdelavo posnetka ali njegovo zakonito objavo v 50 letih od izdelave posnetka ali, če ni bil zakonito objavljen, s priobčitvijo javnosti v 50 letih od izdelave posnetka.

(4) Družbeno priznan pomen umetniškega prispevka izvajalcev bi se moral odražati v ravni varstva, ki priznava njihov ustvarjalni in umetniški prispevek.

(5) Izvajalci običajno začnejo kariero mladi in trenutno 50-letno trajanje varstva za njihove izvedbe, ki se uporablja za posnetke izvedb, pogosto izvedb ne varuje v celotnem času njihovega življenja. Zato se nekateri izvajalci ob koncu svojega življenja soočajo z dohodkovno vrzeljo. Poleg tega izvajalci pogosto tudi ne morejo uveljavljati svojih pravic, da bi preprečili ali omejili sporno uporabo izvedb, ki bi se lahko pojavile v času njihovega življenja.

(6) Prihodki, ki izhajajo iz izključnih pravic reproduciranja in dajanja na voljo, kakor je določeno v Direktivi 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi ⁽⁴⁾, ter pravičnega nadomestila za reproduciranje za privatno uporabo skladno z navedeno direktivo ter iz izključnih pravic distribuiranja in dajanja v najem v skladu z Direktivo 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine ⁽⁵⁾, bi morali biti izvajalcem na voljo vsaj v času njihovega življenja.

(7) Trajanje varstva za posnetke izvedb in za fonograme bi zato bilo treba podaljšati na 70 let po dogodku, ki je podlaga za varstvo.

(8) Pravice do posnetka izvedbe bi morale preiti nazaj na izvajalca, če se proizvajalec fonogramov vzdrži dajanja v prodajo zadostne količine primerkov fonograma v skladu z Mednarodno konvencijo za varstvo izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in radiodifuznih organizacij, ki bi bil, razen v podaljšanem trajanju, v prosti uporabi, ali vzdrži dajanja takega fonograma na voljo javnosti. Ta možnost bi morala biti na voljo po preteku razumnega roka, v katerem bi proizvajalec fonogramov izvedel obe ti dejanji izkoriščanja. Zato bi morale pravice proizvajalcev fonogramov prenehati, da bi se izognili temu, da bi te

⁽¹⁾ UL C 182, 4.8.2009, str. 36.

⁽²⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 23. aprila 2009 (UL C 184 E, 8.7.2010, str. 331) in odločitev Sveta z dne 12. septembra 2011.

⁽³⁾ UL L 372, 27.12.2006, str. 12.

⁽⁴⁾ UL L 167, 22.6.2001, str. 10.

⁽⁵⁾ UL L 376, 27.12.2006, str. 28.

pravice soobstajale skupaj s pravicami izvajalca do posnetka izvedbe, pri čemer pravice slednjega niso več prenesene na proizvajalca fonograma ali dodeljene proizvajalcu fonograma.

- (9) Izvajalci morajo običajno ob vzpostavitvi pogodbenega odnosa s proizvajalcem fonograma na proizvajalce fonogramov prenesti ali dodeliti svoje izključne pravice reproduciranja, distribuiranja, dajanja v najem in dajanja na voljo posnetkov svojih izvedb. V zameno nekateri izvajalci vnaprej dobijo avtorske honorarje in dobijo plačila šele, ko proizvajalec fonogramov povrne začetno predplačilo in odšteje pogodbeno določene odbitke. Drugi izvajalci prenesajo ali dodelijo svoje izključne pravice za plačilo v enkratnem znesku („neponavljajoče se nadomestilo“). To je še zlasti značilno za izvajalce, ki igrajo spremljevalno glasbo in se ne pojavijo na seznamu tistih, ki so prispevali k izvedbi („pogodbeni izvajalci“), vendar včasih tudi za izvajalce, ki so na seznamu tistih, ki so prispevali k izvedbi („glavni izvajalci“).
- (10) Da se zagotovi, da imajo izvajalci, ki so prenesli ali dodelili svoje izključne pravice na proizvajalce fonogramov, dejanske koristi od tega podaljšanja, bi bilo treba uvesti niz spremljevalnih ukrepov.
- (11) Prvi spremljevalni ukrep bi moral biti, da se proizvajalcem fonogramov naloži obveznost, da najmanj enkrat letno rezervirajo znesek v višini 20 % prihodkov od izključnih pravic distribuiranja, reproduciranja in dajanja na voljo fonogramov. „Prihodki“ pomeni prihodke, ki jih proizvajalec fonogramov dobi pred odbitkom stroškov.
- (12) Plačilo takih zneskov bi bilo treba rezervirati izključno v korist izvajalcev, katerih izvedbe so posnete na fonogramu in ki so svoje pravice prenesli ali dodelili na proizvajalca fonogramov v zameno za plačilo v enkratnem znesku. Na ta način rezervirane zneske bi bilo treba na individualni osnovi razdeliti pogodbenim umetnikom najmanj enkrat letno. Takšno razdeljevanje bi bilo treba zaupati kolektivnim organizacijam, pri tem pa se lahko uporabljajo nacionalna pravila o nerazdeljivih prihodkih. Za preprečitev naložitve nesorazmerne obremenitve pri zbiranju in upravljanju teh prihodkov bi bilo treba državam članicam omogočiti, da določijo, v kolikšni meri velja za mikropodjetja obveznost prispevka pri plačilih, če bi se ta plačila izkazala za nesprejemljiva glede na stroške zbiranja in upravljanja takšnih prihodkov.
- (13) Vendar člen 5 Direktive 2006/115/ES izvajalcem že daje neodpovedljivo pravico do pravičnega nadomestila za najem, med drugim, fonogramov. Prav tako v pogodbeni praksi izvajalci običajno ne prenesajo ali dodelijo na proizvajalce fonogramov svojih pravic do enkratnega pravičnega plačila za oddajanje in priobčitev javnosti na podlagi člena 8(2) Direktive 2006/115/ES in do pravičnega nadomestila za reprodukcije za privatno uporabo na podlagi točke (b) člena 5(2) Direktive 2001/29/ES. Zato izračun skupnega zneska, ki ga mora proizvajalec fonogramov nameniti za plačilo dodatnih nadomestil, ne sme upoštevati prihodkov proizvajalca fonogramov, ki izhajajo iz dajanja fonogramov v najem, iz enkratnega pravičnega nadomestila za oddajanje in priobčitev javnosti ali pravičnega nadomestila, prejetega za zasebno kopiranje.
- (14) Da se ponovno uravnotežijo pogodbe, s katerimi izvajalci prenesajo svoje izključne pravice na podlagi avtorske pravice na proizvajalce fonogramov, bi bilo treba za podaljšanje trajanja varstva oblikovati drugi spremljevalni ukrep, in sicer „nov začetek“ za tiste izvajalce, ki so prenesli zgoraj omenjene izključne pravice na proizvajalce fonogramov v zameno za avtorski honorar ali nadomestila. Da bi izvajalci v celoti uživali podaljšanje trajanja varstva, bi morale države članice zato zagotoviti, da se v skladu s sporazumi med proizvajalci fonogramov in izvajalci med trajanjem podaljšane varstva izvajalcem plača avtorski honorar ali nadomestilo, ki nista obremenjena s predplačili ali pogodbeno določenimi odbitki.
- (15) Zaradi pravne varnosti bi bilo treba določiti, da, če v pogodbi ni jasnih navedb o nasprotnem, velja pogodbeni prenos ali dodelitev pravic do posnetkov izvedb, izvedena pred datumom, do katerega morajo države članice sprejeti ukrepe za izvajanje te direktive, tudi v podaljšanem trajanju.
- (16) Države članice bi morale biti sposobne zagotoviti, da se lahko izvajalci v svojo korist ponovno pogajajo o pogojih, ki so določeni v pogodbah s ponavljajočimi se plačili. Države članice bi morale imeti pripravljene postopke za kritje primerov neuspešnih pogajanj.
- (17) Ta direktiva ne bi smela posegati v nacionalna pravila in sporazume, ki so skladni z določbami direktive, na primer kolektivni sporazumi, sklenjeni v državah članicah med organizacijami, ki zastopajo izvajalce, in organizacijami, ki zastopajo proizvajalce.

(18) V nekaterih državah članicah se za skladbe z besedilom uporablja enotno trajanje varstva, ki se izračuna od smrti zadnjega preživelega avtorja, v drugih državah članicah pa se uporablja ločeno trajanje varstva za glasbo in besedilo. Večina skladb z besedilom nastane v soavtorstvu. Opera je na primer pogosto delo libretista in skladatelja. Poleg tega je pri glasbenih zvrsteh, kot so jazz, rock in pop glasba, ustvarjalni proces pogosto skupinske narave.

(19) Posledično trajanje varstva glede skladb z besedilom, pri katerih sta bila besedilo in glasba napisana z namenom, da bi se uporabljala skupaj, ni usklajeno, kar ovira prosto gibanje blaga in storitev, kot so čezmejne kolektivne storitve upravljanja. Da bi zagotovili odpravo takšnih ovir, bi morala imeti vsa dela v varstvu v času do datuma, do katerega so države članice dolžne prenesti direktivo, enako usklajeno trajanje varstva v vseh državah članicah.

(20) Direktivo 2006/116/ES bi bilo zato treba ustrezno spremeniti.

(21) Ker ciljev spremljevalnih ukrepov države članice same ne morejo zadovoljivo doseči, saj bi nacionalni ukrepi na tem področju bodisi povzročili izkrivljanje konkurence bodisi vplivali na obseg izključnih pravic proizvajalcev fonogramov, opredeljenih v zakonodaji Unije, in se zato lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega okvira, ki je potreben za doseg te ciljev.

(22) V skladu s točko 34 Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje⁽¹⁾ se države članice poziva, da za lastne potrebe in v interesu Unije pripravijo tabele, ki bodo kar najbolj nazorno prikazale korelacijo med to direktivo in ukrepi za prenos, ter da te tabele objavijo –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Spremembe Direktive 2006/116/ES

Direktiva 2006/116/ES se spremeni:

1. v členu 1 se doda naslednji odstavek:

„7. Varstvo skladb z besedilom preneha 70 let po smrti zadnje preživele osebe od naslednjih oseb, ne glede na to, ali so te osebe določene kot soavtorji: avtor besedila in

skladatelj skladbe, če sta bila oba prispevka ustvarjena posebej za zadevno skladbo z besedilom.“;

2. člen 3 se spremeni:

(a) v odstavku 1 se drugi stavek nadomesti z naslednjim:

„Če

— je bil v tem času posnetek izvedbe, ki ni na fonogramu, zakonito izdan ali zakonito priobčen javnosti, trajajo pravice izvajalcev 50 let od prve izdaje ali prve priobčitve javnosti, odvisno od tega, kaj se je zgodilo prej,

— je bil v tem času posnetek izvedbe na fonogramu zakonito izdan ali zakonito priobčen javnosti, trajajo pravice izvajalcev 70 let od prve izdaje ali prve priobčitve javnosti, odvisno od tega, kaj se je zgodilo prej.“;

(b) v odstavku 2 se v drugem in tretjem stavku številka „50“ nadomesti s številko „70“;

(c) vstavijo se naslednji odstavki:

„2a. Če 50 let od zakonite izdaje fonograma ali, če ni bil izdan, 50 let od njegove zakonite priobčitve javnosti, proizvajalec fonograma kopij fonograma za prodajo ne ponudi v zadostni količini ali javnosti ne omogoči dostopa do njih po žici ali brezžično na način, da lahko javnost kadar koli in kjer koli dostopa do njih, lahko izvajalec prekine pogodbo, s katero je izvajalec prenesel ali dodelil svoje pravice do posnetka svoje izvedbe proizvajalcu fonogramov (v nadaljnjem besedilu: pogodba o prenosu ali dodelitvi). Izvajalec lahko uveljavi pravico do prekinitve pogodbe o prenosu ali dodelitvi, če proizvajalec v roku enega leta, potem ko ga je izvajalec obvestil o nameri prekinitve pogodbe o prenosu ali dodelitvi v skladu s predhodnim stavkom, ne izvede obeh načinov izkoriščanja, navedenih v navedenem stavku. Tej pravici do prekinitve pogodbe se izvajalec ne more odpovedati. Kadar fonogram vsebuje posnetek izvedb več izvajalcev, lahko izvajalci pogodbo o prenosu ali dodelitvi prekinejo v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo. Če se pogodba o prenosu ali dodelitvi prekine na podlagi tega odstavka, pravice proizvajalca fonograma iz fonograma prenehajo veljati.

⁽¹⁾ UL C 321, 31.12.2003, str. 1.

2b. Kadar pogodba o prenosu ali dodelitvi izvajalcu daje pravico zahtevati neponavljajoče se nadomestilo, ima izvajalec pravico od proizvajalca fonograma dobiti dodatno letno nadomestilo za vsako polno leto takoj po izteku 50. leta od zakonite izdaje fonograma ali, če posnetek ni bil izdan, po izteku petdesetega leta od njegove zakonite priobčitve javnosti. Pravici do takšnega dodatnega letnega nadomestila se izvajalec ne more odpovedati.

2c. Skupni znesek, ki ga mora proizvajalec fonogramov nameniti za plačilo letnega dodatnega nadomestila iz odstavka 2b, ustreza 20 % prihodkov, ki jih je proizvajalec fonogramov dobil v letu pred letom, za katero se zagotovi navedeno nadomestilo, iz reprodukcije, distribucije in dajanja v najem zadevnih fonogramov, takoj po izteku 50. leta od zakonite izdaje fonograma ali, če posnetek ni bil izdan, po izteku 50. leta od njegove zakonite priobčitve javnosti.

Države članice zagotovijo, da morajo proizvajalci fonogramov izvajalcem, ki so upravičeni do dodatnega letnega nadomestila iz odstavka 2b, na njihovo zahtevo posredovati vse informacije, ki so lahko potrebne za zavarovanje plačila tega nadomestila.

2d. Države članice zagotovijo, da pravico do pridobitve dodatnega letnega nadomestila iz odstavka 2b upravlja kolektivna organizacija.

2e. Če je izvajalec upravičen do ponavljajočih se nadomestil, se mu pri plačilih ne sme odbiti niti predplačil niti kakršnih koli pogodbeno določenih odbitkov v 50. letu od zakonite izdaje fonograma ali, če ni bil izdan, v 50. letu od njegove zakonite priobčitve javnosti.“;

3. v členu 10 se dodata naslednja odstavka:

„5. Člen 3(1) do (2e) v različici, ki je v veljavi dne 31. oktobra 2011, se uporablja za posnetke izvedb in fonograme, v zvezi s katerimi sta izvajalec in proizvajalec fonogramov 1. novembra 2013 še varovana na podlagi teh določb v različici, ki je v veljavi dne 30. oktobra 2011, in za posnetke izvedb in fonograme, ki bodo nastali po tem datumu.

6. Člen 1(7) se uporablja za skladbe z besedilom, pri katerih sta vsaj skladba ali besedilo 1. novembra 2013 varovana v vsaj eni državi članici in za skladbe z besedilom, nastale po tem datumu.

Prvi pododstavek tega odstavka ne posega v nobeno dejanje uporabe, izvedeno pred 1. novembrom 2013. Države članice sprejmejo potrebne določbe za varstvo zlasti pridobljenih pravic tretjih strank.“;

(4) vstavi se naslednji člen:

„Člen 10a

Prehodni ukrepi

1. Če ni jasnih pogodbenih navedb o nasprotnem, velja pogodba o prenosu ali dodelitvi, sklenjena pred 1. novembrom 2013, tudi po tem, ko izvajalec v skladu s členom 3(1) v različici, ki je v veljavi dne 30. oktobra 2011, ne bi bil več varovan.

2. Države članice lahko določijo, da se pogodbe o prenosu ali dodelitvi, po katerih je izvajalec upravičen do ponavljajočih se plačil in so sklenjene pred 1. novembrom 2013, lahko spremenijo po 50. letu od zakonite izdaje fonograma ali, če ta ni bil izdan, po 50. letu od njegove zakonite priobčitve javnosti.“.

Člen 2

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 1. novembra 2013. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedila temeljnih določb predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 3

Poročanje

1. Komisija do 1. novembra 2016 Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru predloži poročilo o izvajanju te direktive ob upoštevanju razvoja digitalnega trga, ki ga po potrebi spremljajo predlogi za nadaljnjo spremembo Direktive 2006/116/ES.

2. Do 1. januarja 2012 Komisija predloži poročilo Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, v katerem oceni potrebo po podaljšanju obdobja varovanja pravic izvajalcev in proizvajalcev v avdiovizualnem sektorju. Po potrebi Komisija predloži predloge za nadaljnjo spremembo Direktive 2006/116/ES.

Člen 4

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 5

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu, 27. septembra 2011

Za Evropski parlament

Predsednik

J. BUZEK

Za Svet

Predsednik

M. DOWGIELEWICZ
